

Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8007

0030 Oslo

Oslo 12.5.2020

NVE/OED/Eolus Vinds ulovlige stengning av flyttelei i Øyfjellet (Vesterfjellan)

Motvind Norge viser til at det ifølge kongelig resolusjon 15. juni 2007 nr. 628 **kun** er Landbruks- og matdepartementet (LMD) jf. [forskrift om delegering av myndighet til LMD av 15.6.2007 nr. 628](#), som kan fatte vedtak om omlegging av flytteleien, jf. [reindriftsloven § 22](#).

Det følger av [reindriftsloven § 22](#) at reindriftsleien ikke kan stenges. Overtredelse av reindriftsloven kan medføre sanksjoner og tvangstiltak etter [reindriftslovens kapittel 11](#).

Verken Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) eller Olje- og energidepartementet (OED) har myndighet til eller hjemmel for å fatte vedtak om reindriftens flytteleier.

Motvind Norge viser til at OED likevel i vedlagte vedtak av 16.4.2020 har fattet et vedtak som i realiteten medfører stengning av flytteleien til reindriftssamene i Øyfjellet (Vesterfjellan). Det har fått store konsekvenser for Jillen-Njaarje reinbeitedistrikt, som allerede har utmattede reiner og drektige/kalveklare simler først i mai, etter en ekstrem snørik vinter. Pågående anleggsarbeid, uten hensyn til dyrene, har medført at flokken har blitt splittet. 60 dyr, blant annet med 20-30 drektige simler ble værende igjen oppe i fjellet, uten tilstrekkelig tilgang til mat, og med fare for at simlene ville kaste kalven. Motvind Norge viser i den forbindelse til [dyrevelferdsloven § 3](#), om at; «Dyr har en egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger». Dette synes ikke å være ivarettatt her, når det gjelder vindkraftselskapets fremferd overfor dyrene. Selskapet har i tillegg til å nekte å stanse arbeidet under vårflyttingen, skremt og stresset opp dyrene ytterligere ved at anleggsleder kjørte mot flokken med snøskuter (og måtte jages av reindriftssamene), samt har overvåket flokken med droner og helikopter som har skremt dyrene. Det vises videre til [dyrevelferdsloven § 14](#) bokstav a og b jf. [§ 30](#), om forbud mot å utøve vold mot dyr eller hensette dyr i en hjelpeløs tilstand, og at det er Mattilsynet under LMD som fører tilsyn med at dyrevelferdsloven overholdes. Overtredelse av dyrevelferdsloven er forbundet med straffansvar, jf. [dyrevelferdsloven § 37](#). OED har med sitt vedtak lagt til rette for og dermed medvirket til utbyggerens adferd og overtredelse av dyrevelferdsloven.

Både NVE og OED har fattet vedtak som vedrører flytteleien til reindriftssamene, har dermed gått utenfor sitt myndighetsområde. NVE viser riktig nok til at myndigheten ligger under LMD, og fattet like fullt et vedtak om flytteleien den 8.4.2020. Se vedlagte vedtak fra NVE av 8.4.2020, vedtak fra OED av 16.4.2020, og tillegg til klage fra Motvind Norge av 7.5.2020.

Vedlagt vedtak fra OED synes heller ikke å vise til noen hjemmel, annet enn [forvaltningsloven § 42](#), som er en saksbehandlingsregel, om utsatt iverksetting av vedtak.

Motvind Norge anfører at både NVE og OED har gått utenfor sitt myndighetsområde i denne saken.

Flytteleier har et særlig vern etter [reindriftsloven § 22](#). Det er flytteleiens funksjon som vernes. **Det fremgår av reindriftsloven § 22 andre ledd at «Reindriftens flytteleier må ikke stenges».** Brudd på reindriftsloven kan jf. [§ 74](#) medføre sanksjoner. Straff etter [§ 80](#) kan være bøter, så fremt forholdet ikke rammes av noen strengere straffebestemmelse, også uaktsom overtredelse er straffbar. **«Enhver»** plikter å rette seg etter bestemmelsene i reindriftsloven, og vedtak i medhold av denne. Motvind Norge viser til at heller ikke utbygger overholder loven, **det tysk-svenske selskapet Eolus Vind**. Reindriftslovens krav er ikke oppfylt, verken i behandlingen av konsesjonen eller MTA-planen. Det fremgår av [naturmangfoldloven § 14](#), at ved vedtak som berører samiske interesser direkte, **skal** det i vurderingen legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Stengning av reindriftssamenes flyttelei i Øyfjellet (Vesterfjellan), kan vanskelig sies å være «tilbørlig». OED sitt vedtak 16.4.2020 medfører brudd på reindriftsloven § 22, noe som kan medføre sanksjoner og tvangstiltak etter reindriftsloven kapittel 11, lovens §§ [74 - 80](#).

Konsesjonssaken til Øyfjellet (Vesterfjellan), med saksnummer 201104174;201707386 hos NVE; <https://www.nve.no/konsesjonssaker/konsesjonssak/?id=218&type=A-1%2cA-6>), og tilhørende MTA-planer [herunder siste MTA-plan; <http://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201707386/2775823>], legger beslag på Øyfjellet (Vesterfjellan), slik at vedtaket og MTA-planene i sin helhet dermed må kunne sies å være i strid med både naturmangfoldloven og reindriftsloven. Motvind Norge viser videre til at det ligger utenfor NVEs myndighetsområde å pålegge reindriftsnæringen å bli enige med utbygger om såkalte avbøtende tiltak, i form av en plan for vårflyttingen, og i tilfelle uenighet fastsette ytterligere avbøtende tiltak av hensyn til reindriftens flytting gjennom planområdet, når Reinbeitedistriktet er ikke enig i at anleggsarbeid øst for trafotomten ikke vil påvirke flyttingen og derimot ville vanskeliggjøre eller umuliggjøre flyttingen, jf. [reindriftsloven § 22](#). Det vises i den forbindelse til [avtaleloven § 29](#), om at en avtale fremkalt ved tvang vil være ugyldig, samt Rt.1951 s. 1035 og Rt.1954 s.907.

Det fremgår av nyhetsbildet at tiltakshaver nektet å stanse arbeidet, noe som har medført en risiko i forbindelse med at simler kalver i fjellet. Selv om klagen i saken om Øyfjellet som sådan, ligger urørt i NVE på den femte måneden, fikk tiltakshaverens advokat straks svar, da han henvendte seg direkte til OED den 9. april. De fikk nesten umiddelbart et vedtak fra OED som forhindret stans i anleggsarbeidet, slik at reinsdyrenes flyttelei, dermed ble stengt.

Motvind Norge anfører videre at motivasjonen for OED til å nekte stans av anleggsarbeidet, og dermed stenge flytteleien, synes å være motivert av at OED ikke ønsker å bli holdt

erstatningsansvarlig, slik som i dom TOSLO-2019-53708 fra Oslo tingrett, hvor OED ble dømt til å betale 34.500.000 kroner i erstatning, som følge av rettsstridig myndighetsutøvelse. Motvind Norge anfører derfor at OED i sitt vedtak, i tillegg til å fatte vedtak utenfor sitt myndighetsområde, har tatt utenforliggende hensyn i vedtaket.

For øvrig vises til at [naturmangfoldlovens formål i § 1](#), gjenspeiler kravet i [Grunnloven § 108](#) jf. [§ 112](#), ved at loven er ment å ivareta naturen med dens biologiske landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter [reindriftsloven § 1](#) kreves i tillegg til at reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv, og at loven **både i og utenfor det samiske reinbeiteområdet skal bidra til å sikre forsvarlig dyrevelferd** for tamrein, noe som er uforenlig med vindindustri. Se også ILO konvensjonen no. 169, som Norge ratifiserte med bindende virkning for Norge i 1991, artikkel 14.1, om at samenes rettigheter til å besitte landområder ved flyttejordbruk skal anerkjennes.

[Naturmangfoldloven § 8](#) gjelder kunnskapsgrunnlaget for avgjørelser, herunder slik samisk bruk som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Slik kunnskap omfatter det [Biomangfoldkonvensjonen](#) [<https://www.regjeringen.no/contentassets/2395e3d57fce400ab42e4aeb4417732c/t-1526.pdf>] omtaler som tradisjonell kunnskap, fornyelser og praksis. Slik tradisjonell kunnskap/árbediehtu er en viktig del av samisk kultur og identitet. Tradisjonell kunnskap knytter seg bl.a. til ulike bruksmåter og til forvaltningen av naturressurser. Denne erfaringsbaserte kunnskapen overleveres fra eldre til yngre generasjoner, gjennom muntlige forklaringer og praktisk øvelse. **Bestemmelsen innebærer en særlig plikt til å legge vekt på slik kunnskap dersom den foreligger.**

Brudd på dyrevelferdsloven kan være forbundet med straffansvar jf. [dyrevelferdsloven § 37](#). Det samme gjelder for overtredelse av reindriftsloven, jf. lovens §§ [74 - 80](#). Når utbygger nektet å stanse anleggsarbeidet, og i tillegg opptrådte skremmende overfor dyrene med snøskuter, droner og helikopter, på tross av gjentatte anmodninger om stans av arbeidet for å få reinsdyrene trygt ned flytteleien, medførte det at en del av dyrene ble skremt vekk fra flytteleien og etterlatt i en hjelpeløs tilstand oppe i fjellet. Det var drektige simler med lite tilgang på mat, og fare for rovdyr, særlig for det tilfelle at simlene kunne kaste kalven. Døde reinsdyrkalver, spist på av rovdyr, er allerede hentet ut av området. Det gjør at forholdet medfører overtredelse av [dyrevelferdsloven § 14](#) jf. [§ 3](#). Stengning av flytteleien er i strid med [reindriftsloven § 22](#), uaktsomhet er nok til å utløse sanksjoner og tvangstiltak etter lovens kapittel 11. OED tilrettela og medvirket gjennom sitt vedtak 16.4.2020 til utbygger Eolus Vinds adferd og handlemåte.

Justisdepartementets lovavdeling har tidligere på forespørsel fra OED og LMD uttalt seg om reindriftsloven § 22, i sin uttalelse JDLOV-2010-8294; «Vi viser til brev 2. juli 2010 fra Olje- og energidepartementet og brev 19. august 2010 fra Landbruks- og matdepartementet. Etter vår mening kan det ikke være tvil om at [reindriftsloven § 22](#) generelt verner reindriftnyttelse mot inngrep i flytteleier som medfører at reinen ikke lar seg drive langs

leien. Hvilke inngrep som har en slik virkning, beror på hvordan reinen vil reagere på inngrepet. En kan vanskelig anta at kraftledninger etter sin art faller utenfor vernet av flyttleiene. Det avgjørende er om kraftledningen (inkludert master m.m.) vil gi reinen sanseinntrykk som medfører at reinen ikke lar seg driv langs flyttleien. Hvor vanskelig det må være å drive reinen forbi inngrepet, før en kan tale om stegning, går vi ikke nærmere inn på. Etter vår mening er det her ikke tale om en utvidende fortolkning, men om en naturlig forståelse av ordlyden.»

OED forutsettes å ha kjent til denne uttalelsen, da de mot råd fra Reindriftssamene vedtok å nekte stans i anleggsarbeidet, og dermed stengte reinsdyrenes flyttleie.

Det vises til at Reindriftsstyret med delegasjonsmyndighet til Landbruksdirektoratet og Fylkesmannen kan gi nødvendig pålegg for å bringe ulovlige forhold til opphør, herunder pålegg om retting og fjerning av ulovlig oppførte anlegg mv. i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av reindriftsloven, jf. reinsdyrloven [§ 75](#), med eventuell tvangsmulkt jf. [§ 76](#). Fylkesmannen i Nordland settes derfor i kopi til dette brevet.

I samsvar med lovavdelingens uttalelse, viser en studie fra Sveriges landbruksuniversitet (SLU) i 2017, Sluttrapport GPS-renar i Jovnevaerie sameby och vindkraftparken Mörttjärnberget, januari 2014 till december 2016, at reinsdyr unngår vindkraftverk; https://pub.epsilon.slu.se/14606/1/neumann_w_etal_171006.pdf.

Ut fra lovavdelingens svar på hvordan reindriftsloven § 22 bør tolkes, fremstår hele konsesjonen som til hinder for flyttleien, og skulle derfor vært avslått.

Motvind Norge ber om rask tilbakemelding fra LMD, på hvordan dere forholder dere til at OED har fattet vedtak som medfører å stenge reindriftssamenes flyttleie, på LMDs myndighetsområde, samt NVE/OED/Eolus Vinds overtredelser av dyrevelferdsloven og reindriftsloven.

Vi ber videre om rask tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp dette videre.

Med hilsen

Rune Haaland
Generalsekretær

Evind Salen
Styreleder

Kopi:
Fylkesmannen i Nordland